

Borderless eGovernment Services for Europeans

European Ministerial eGovernment Conference
Poznań, 17-18 November 2011

Dokument podsumowujący

po 6. Europejskiej Konferencji Ministerialnej nt. administracji elektronicznej
Poznań, 17–18 listopada 2011

European Commission

Wstęp	5
I. Konferencja	6
Ceremonia otwarcia.....	6
Podsumowanie sesji plenarnych.....	8
1. Transgraniczne usługi e-administracji dla Europejczyków	8
2. Otwarty rząd – wyzwania i możliwości	9
3. Przetwarzanie w chmurze i architektura usługowa w sektorze publicznym	10
Podsumowanie ścieżek tematycznych	12
1. Ścieżka tematyczna „Polityki”	12
2. Ścieżka tematyczna „Interoperacyjność”	13
3. Ścieżka tematyczna „Ludzkie obawy i oczekiwania”	15
II. Wystawa	18
III. Spotkanie Ministrów	21
Tematy będące przedmiotem prac w czterech podgrupach	22
List intencyjny ws. partnerskiej współpracy przy wymianie doświadczeń związanych z wdrożeniem elektronicznych dokumentów tożsamości w Polsce i Niemczech	22
Posiedzenie plenarne	23
Wnioski z nieformalnych dyskusji Ministrów w podgrupach oraz z plenarnego posiedzenia Ministrów (sporządzone przez Komisję Europejską).....	25
Konkluzje.....	25
Kwestie otwarte	26
IV. Ceremonia zamknięcia	27
Wnioski końcowe	29

Jest to nieformalny dokument przygotowany przez polską prezydencję, podsumowujący wyniki i kluczowe kwestie omawiane na VI Europejskiej Konferencji Ministerialnej eGov2011PL. Polska prezydencja liczy, że dokument ten okaże się przydatny do zebrania, usystematyzowania i upowszechnienia wyników tego wydarzenia oraz do dalszego stymulowania kolejnych debat i działań w obszarze e-administracji.

Wstęp

Polska, pełniąca prezydencję w Radzie Unii Europejskiej wspólnie z Komisją Europejską zorganizowała szóstą Europejską Konferencję Ministerialną nt. elektronicznej administracji: *Transgraniczne usługi e-Administracji dla Europejczyków* (ang. *Borderless eGovernment Services for Europeans*).

Poprzednie konferencje ministerialne o tematyce e-Administracji odbyły się: w Brukseli w 2001 roku, w Como w 2003 roku, w Manchesterze w 2005 roku, w Lizbonie w 2007 roku oraz w Malmö w 2009 roku.

Tegoroczna konferencja odbyła się w dniach 17–18 listopada w Poznaniu – mieście będącym ważnym centrum handlu, usług, przemysłu, innowacji, kultury, szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce.

Tytuł Konferencji: *Transgraniczne usługi e-Administracji dla Europejczyków* (ang. *Borderless eGovernment Services for Europeans*) – wskazuje na pilną potrzebę rozwoju transgranicznych usług elektronicznej administracji dla obywateli i przedsiębiorstw w Europie, niezależnie od kraju ich pochodzenia, w celu podniesienia jakości życia, zwiększenia mobilności obywateli i przedsiębiorstw oraz zapewnienia korzyści dla gospodarki. Kwestie te są bardzo ważne dla polskiej prezydencji.

Celem Konferencji było omówienie doświadczeń państw członkowskich UE oraz określenie głównych wyzwań w rozwoju e-administracji, zgodnie z postanowieniami *Strategii Europa 2020, Europejskiej Agendy Cyfrowej, Europejskiego planu działań na rzecz administracji elektronicznej na lata 2011–2015* i przyjętych na jego podstawie *Konkluzji Rady*. Osiągnięcie wskazanych w nich celów wymaga wytworzenia nowych bodźców do dalszego rozwoju elektronicznych usług publicznych z uwzględnieniem potrzeby dokończenia budowy jednolitego rynku cyfrowego, ułatwienia mobilności obywateli i przedsiębiorstw oraz wsparcia konkurencyjności europejskiej gospodarki.

Konferencji towarzyszyły dwa ważne wydarzenia: spotkanie ministrów odpowiedzialnych za procesy rozwojowe elektronicznej administracji oraz wystawa najciekawszych europejskich projektów, w ramach których tworzone są systemy do świadczenia usług administracji drogą elektroniczną.

Konferencja zgromadziła około 800 uczestników reprezentujących rządy państw członkowskich, EFTA i krajów kandydujących, Komisję Europejską, organizacje międzynarodowe i regionalne, takie jak ONZ czy Bank Światowy, przemysł, społeczeństwo obywatelskie, środowiska akademickie, a także ekspertów i praktyków w zakresie elektronicznej administracji.

Spotkanie było transmitowane przez Internet i miało zapewnioną dobrą „widoczność” w mediach społecznościowych tak, że szeroka publiczność mogła śledzić wydarzenie. Odnotowano ponad 200 tysięcy odsłon Konferencji na Twitterze.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem oraz zaangażowaniem zarówno ze strony decydentów, jak i pozostałych interesariuszy. Wydarzenie to stanowiło silny impuls do realizacji działań sprzyjających budowie paneuropejskiej elektronicznej administracji.

I. Konferencja

Na konferencję złożyły się 3 sesje plenarne i 15 sesji równoległych, w tym wystąpienia podczas sesji plenarnych **Ministra Administracji i Cyfryzacji RP – pana Michała Boniego**, wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej i zarazem Komisarz ds. Europejskiej Agendy Cyfrowej – **pani Neelie Kroes** oraz Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji RP odpowiedzialnego za elektroniczną administrację – **pana Piotra Kołodziejczyka**, jak również innych prelegentów wysokiego szczebla.

Sesje równoległe były pogrupowane w trzy następujące ścieżki tematyczne:

- » Polityki – ścieżka dotycząca różnych zagadnień polityki i regulacji w zakresie rozwoju usług e-administracji, w tym o charakterze społecznym i gospodarczym;
- » Interoperacyjność – ścieżka poświęcona zdolności do współpracy krajowych systemów informatycznych w celu zapewnienia transgranicznych usług e-administracji dostępnych dla wszystkich obywateli UE i przedsiębiorstw na terenie całej Unii Europejskiej;
- » Ludzkie obawy i oczekiwania – ścieżka dotycząca różnych problemów i możliwości związanych z praktycznym zastosowaniem informatyki w sektorze publicznym i życiu społecznym, które budzą uzasadnione obawy ale i oczekiwania obywateli.

Ceremonia otwarcia:

Konferencja została otwarta przez nowo powołanego Ministra Administracji i Cyfryzacji – pana Michała Boniego oraz Wiceprzewodniczącą Komisji Europejskiej – panią Neelie Kroes – gospodarzy tego wydarzenia.

Głównym przesłaniem wystąpienia **Ministra Michała Boniego** była potrzeba jak najlepszego wykorzystania szansy, jaką dają technologie informatyczne, dla uczynienia administracji publicznej bardziej przyjazną dla obywateli.

Minister zaznaczył, że żyjemy w szczególnym momencie zmiany paradygmatu funkcjonowania, która jest skutkiem rosnącej roli informacji i demokratyzacji dostępu do wiedzy.

Technologie informacyjno – komunikacyjne zmieniają również sposób funkcjonowania państwa – wykorzystanie technik i narzędzi informatycznych w administracji oznacza szansę na zwiększenie jej efektywności. Polska może pochwalić się dobrymi praktykami w tej dziedzinie, jak np. wprowadzeniem e-sądu, e-podatków, elektronicznej ewidencji gruntów i e-ksiąg wieczystych. Bardziej efektywna i przyjazna obywatelom administracja publiczna jest również szczególnie istotna w obliczu zwiększenia mobilności na jednolitym rynku europejskim. Dodatkowym celem jest zwiększenie transparentności i lepsze wykorzystanie otwartego dostępu do informacji publicznej.

Minister przypomniał, że ramy dla powyższych działań zostały nakreślone już podczas konferencji w Malmö, gdzie przejrzystość działań, powszechność rozwiązań mobilnych oraz zmniejszenie obciążeń administracyjnych były wskazywane jako ważne cele do osiągnięcia.

Szansę, jaką dają e-administracja i e-gospodarka Minister Boni nazwał ważną rezerwą rozwojową, która staje się istotna zwłaszcza teraz.

Dyskusja o jak najlepszym wykorzystaniu tej rezerwy jest jednym z celów Konferencji. Jest to również okazja do przeglądu i przedyskutowania aktualnego dorobku rozwiązań z zakresu e-administracji. Nie tylko w celu zapewnienia usług elektronicznej administracji ponad granicami państw, ale także w celu zidentyfikowania i unikania ewentualnych zagrożeń i słabości takich rozwiązań.

Pan Minister Boni dodał, że w celu jak najlepszego wykorzystania szans dla administracji publicznej, jakie niosą ze sobą technologie informatyczne, jest potrzebna koordynacja dwojakiego rodzaju: koordynacja instytucjonalna (zadanie to będzie spełniać w Polsce nowo powołane ministerstwo ds. administracji i cyfryzacji) oraz koordynacja pomiędzy wszystkimi partnerami procesu rozwoju elektronicznej administracji, polegająca na dialogu, wzajemnej wymianie doświadczeń oraz współpracy.

Komisarz Neelie Kroes zaznaczyła, że kryzys gospodarczy, jakiego obecnie doświadczamy, wymaga jeszcze bardziej ambitnych reform administracji publicznej.

Obowiązujące aktualnie procedury sprawiają, że kontakt obywateli z administracją jest bardzo czasochłonny, uciążliwy i kosztowny. Dlatego głównym celem jest zaoferowanie inteligentnych i transgranicznych usług publicznych, które są dostosowane do potrzeb obywateli i stawiają użytkownika w centrum.

Technologia ma służyć pełniejszej realizacji wolności obywatelskich przysługujących Europejczykom, takich jak: możliwość studiowania, pracy, podróżowania, czy przechodzenia na emeryturę w dowolnym kraju UE. Bez transgranicznych usług e-administracji realizacja tych wolności jest utrudniona. Rozwiązania takie jak: e-tożsamość czy elektroniczne zamówienia publiczne są podstawowymi elementami ułatwiającymi współdziałanie administracji publicznych ponad granicami.

Komisarz Kroes zauważyła, że paradoksalnie narodowe systemy e-administracji doprowadziły do jeszcze większej fragmentacji usług na rynku UE oraz że ustanawiają dodatkowe bariery w kontaktowaniu się z administracjami publicznymi poza krajem swojego pochodzenia.

Podjęmowane są przedsięwzięcia mające na celu zmianę tej sytuacji. Komisja Europejska zaproponowała instrument *Łącząc Europę* (ang. *Connecting Europe Facility*), aby zapewnić finansowanie m.in. paneuropejskich elektronicznych usług publicznych. Dobrze zainwestowane w usługi elektronicznie środki mogą bowiem przynieść znaczące oszczędności zwracające nawet kilkukrotnie poniesione nakłady.

Jako elementy konstrukcyjne transgranicznych cyfrowych usług publicznych ułatwiających mobilność osób i usług w UE, Komisja Europejska prowadzi wielkoskalowe projekty pilotażowe (ang. *Large Scale Pilots*). Udowodniły one, że można tworzyć usługi ponadgraniczne opierając się na istniejących już rozwiązaniach (w tym przypadku – łącząc istniejące usługi e-administracji oferowane przez państwa członkowskie). Zdaniem Komisarz Kroes należy zatem skoncentrować się na połączeniu istniejących systemów, co zapewni też najlepsze wykorzystanie już zainwestowanych środków.

Dla zobrazowania działań, jakie państwa członkowskie powinny podjąć, Komisarz Kroes zaproponowała uzupełnienie tytułu konferencji o slogan: „buduj, łącz, rośnij” (ang. „build, connect, grow”) jako trzech kamieni milowych na drodze ku transgranicznej elektronicznej administracji publicznej i jednolitemu rynkowi cyfrowemu. „Systemy bazowe w krajach członkowskich zostały już w dużym stopniu zbudowane i zaczynają przynosić korzyści. Teraz należy je połączyć. A następnie rozszerzać na inne obszary zastosowań i inne kraje” – powiedziała Komisarz Kroes.

Podsumowanie sesji plenarnych:

1. Transgraniczne usługi e-administracji dla Europejczyków

Pan **Wojciech Cellary** (profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Przewodniczący Rady Informatyzacji przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji) otwierając dyskusję zaznaczył, że Europa w dobie kryzysu gospodarczego potrzebuje więcej integracji niż uprzednio, aby przezwyciężyć trudności. Profesor W. Cellary zaprezentował europejski cel, którym są zintegrowane procesy transgraniczne, na które składają się usługi e-administracji i e-biznesu, co przeciwstawił rzeczywistości, jakiej doświadczamy w postaci 27 odrębnych pod kątem prawnym, organizacyjnym, proceduralnym, kulturowym i ekonomicznym – systemów narodowych. Zwrócił się do panelistów zapytaniem, jak można w warunkach europejskich zrealizować dążenie do zbudowania zintegrowanych, transgranicznych procesów biznesowych, z których każdy jest dostępny z jednego punktu kontaktowego w Internecie.

Pan **Harry van Dorenmalen** (Prezes IBM Europe) przedstawił kluczowe czynniki sukcesu w rozwoju e-administracji, wśród których podkreślił: przywództwo, wspólne ramy, plany i cele oraz zaangażowanie obywateli. Europejska Agenda Cyfrowa jest dokumentem, który w sposób jasny nakreśla wytyczne i może stanowić dobrą podstawę to dalszych działań.

Pan **Rolf Alter** (Dyrektor Dyrekcji Zarządzania Publicznego i Rozwoju Terytorialnego w OECD) zaprezentował spojrzenie na e-administrację z ekonomicznego punktu widzenia.

Przed rządami stoją liczne wyzwania związane z kryzysem gospodarczym i ograniczeniem zaufania do władz publicznych. w obliczu tych wyzwań priorytetem jest ściślejszy dialog pomiędzy rządami a obywatelami.

Dla rządów, dla których istotne jest stosowanie rozwiązań pozwalających zmniejszyć koszty przy utrzymaniu jakości usług publicznych, wykorzystanie narzędzi e-administracji stało się bardzo znaczące. w dobie kryzysu istnieje większa niż zazwyczaj potrzeba inwestowania w rozwiązania e-administracji tak, aby wzrost efektywności przełożyć na większą oszczędność czasu i pieniędzy dla obywateli, przedsiębiorstw i administracji, przyczyniając się tym samym do wzrostu gospodarczego.

Wśród krajów OECD wydatki administracji publicznych na informatykę stanowią mniej niż 2% całości wydatków rządowych, podczas gdy wpływają one na zwiększenie efektywności wydatkowania pozostałych 98%. Zadaniem rządów jest jak najefektywniejsze wykorzystanie narzędzi e-administracji dla osiągnięcia jak największych korzyści.

Jedną z dobrych praktyk podnoszących wydajność administracji publicznej i dających lepszy dostęp do usług e-administracji większej liczbie osób jest wykorzystanie rozwiązań opartych na technologiach mobilnych, tzw. m-government, ponieważ mobilny dostęp do Internetu jest coraz bardziej powszechny (w krajach OECD jest już ponad 500 mln abonentów mobilnego Internetu).

Minister **Juhan Parts** (Minister Spraw Ekonomicznych i Telekomunikacyjnych, Estonia) przedstawił doświadczenia w budowaniu e-administracji w Estonii, która jest jednym z europejskich liderów w tej dziedzinie. Elektroniczne dowody osobiste oraz podpis elektroniczny zostały wprowadzone w Estonii już 10 lat temu. Dowody elektroniczne są wykorzystywane m.in. do głosowania przez Internet. Elektroniczna tożsamość jest jednym z najważniejszych elementów budowania nowoczesnych usług e-administracji. Dzięki takim podstawom komunikacja przez Internet stała się oczywista i co za tym idzie – udało się zbudować zintegrowane usługi elektroniczne. Przy tworzeniu takich usług należy jednak mieć na uwadze, że nie zawsze dokładne odzwierciedlenie procesu, który opiera się o dokumentację sporządzaną na papierze jest uzasadnione.

Podczas dyskusji panelowej **Komisarz Kroes** (Komisja Europejska) wyjaśniła, dlaczego zmiany zmierzające do budowy e-administracji i ponadgranicznych usług w UE nie następują szybciej, mimo iż wydawałoby się, że potrzeba przyśpieszenia jest oczywista. Wymagają tego procedury demokratyczne, które nie pozwalają na szybkie wprowadzanie istotnych rozwiązań bez zaplanowania zmian i uzyskania na to odpowiedniej zgody. Mimo, że planowanie w informatyce w dłuższym okresie jest bardzo trudne ze względu na burzliwy rozwój technologii.

Minister **Michał Boni** (Polska) podczas dyskusji zaznaczył, że ważnym czynnikiem stymulowania wzrostu gospodarczego jest umożliwienie ponownego wykorzystania informacji publicznej.

Zapewnienie dostępnych transgranicznych usług elektronicznych w Europie jest konieczne dla budowy jednolitego rynku oraz ułatwienia mobilności osób i przedsiębiorstw w Unii Europejskiej.

Osiągnięcie korzyści ekonomicznych z wprowadzenia usług publicznych w formie elektronicznej zostało potwierdzone, co jest szczególnie istotnym aspektem w okresie kryzysu gospodarczego. Zastosowanie narzędzi teleinformatycznych w administracji publicznej ma znaczący wpływ na zwiększenie efektywności i skuteczności jej działania, przyczyniając się do oszczędności zasobów.

Wszelkie nieuzasadnione bariery w świadczeniu publicznych e-usług transgranicznych powinny zostać zniesione. Czynnikiem ułatwiającym tworzenie usług elektronicznych o charakterze transgranicznym jest tworzenie wspólnych wytycznych, wzmocnienie dialogu rządu z obywatelami oraz wprowadzenie tożsamości elektronicznej oraz jej wzajemnej uznawalności przez państwa członkowskie UE.

2. Otwarty rząd – wyzwania i możliwości

Druga sesja plenarna była moderowana przez profesora **Mieczysława Muraszkiwicza** (Politechnika Warszawska, Polska). Sesja ta była poświęcona otwartej administracji, jej wyzwaniom i ograniczeniom. Otwierając obrady Profesor M. Muraszkiwicz wskazał, że społeczeństwo postrzega administrację jako podmiot, który powinien posiadać takie cechy jak demokratyczność, wydajność i przejrzystość. Mając to na uwadze należy postawić sobie pytanie, czy otwarta administracja może spełnić te wymagania.

Pan **Nigel Shadbolt** (Profesor Uniwersytetu w Southampton, UK) w swojej prezentacji wskazał, że odpowiedzialne i poważne potraktowanie kwestii otwartych danych publicznych wymaga utworzenia odpowiedniej platformy oraz zapewnienie jej funkcjonowania. Takie działanie umożliwi uzyskanie w końcowym efekcie korzyści z otwartych danych oraz udoskonalenie funkcjonowania administracji publicznej jako takiej. Bardzo dobrym przykładem obrazującym spodziewane korzyści jest sytuacja, w której dzięki otwartości danych społeczeństwo ma możliwość poznania i lepszego zrozumienia kwot wydatkowanych przez urzędy administracji publicznej. Pomaga to osiągnąć założony cel, jakim jest transparentność wydatkowania środków publicznych. Należy jednak podkreślić, że nie jest właściwym podejściem do omawianego zagadnienia publikacja jak największej ilości danych, w tym w znacznej mierze nieistotnych. Otwarte dane powinny dotyczyć ważnych kwestii ujętych liczbowo. Dlatego bardzo ważnym czynnikiem w tym procesie jest nie tylko stosowana technologia, ale również ustawodawstwo. Muszą bowiem istnieć warunki prawne pozwalające na takie wykorzystywanie danych publicznych.

Pan **Anthony M. Cresswell** (Zastępca Dyrektora, Centrum Technologii w Rządzie, Uniwersytet w Albany, USA) przedstawił amerykańskie doświadczenia w budowie otwartego rządu. w USA oparto się w tym zakresie na koncepcji wartości publicznej. Przyjmując taki punkt widzenia niezbędne jest określenie pojęcia wartości publicznej, w tym jej

podstawowych elementów. Korzyści uzyskiwane w związku z funkcjonowaniem otwartej administracji to korzyści nie tylko finansowe, ale również społeczne i polityczne. Aby można było je w pełni osiągnąć, należy zaangażować jak największą liczbę osób jako interesariuszy. Dzięki temu poprawi się proces decyzyjny, gdyż będzie on oparty na analizie wartości publicznych.

Pan **John Higgins** (Dyrektor Generalny Digital Europe) wskazał, że UE ma bardzo duży potencjał, ale ma też przed sobą duże wyzwania. Dlatego mówiąc o publicznej dostępności danych trzeba brać pod uwagę kontekst, w którym mają być one zastosowane. Rozważając zagadnienie otwartych danych należy mieć na uwadze fakt, że obecnie mała liczba osób podejmuje wiążące decyzje w imieniu wielu, dlatego tematyka ta bezsprzecznie wiąże się ze społeczną odpowiedzialnością. Potencjalne problemy, jakie mogą mieć miejsce, to publikowanie danych w „nieprzyjaznych” standardach, które mogą odstraszyć potencjalnych użytkowników. Format publikacji danych musi więc być dobrze przemyślany, a decyzja jego wyboru poparta rzetelną analizą. Ponadto należy unikać publikacji danych, które same w sobie nie są danymi osobowymi, ale za pomocą których dane osobowe można łatwo uzyskać lub odgadnąć. Dlatego należy zachować bardzo dużą ostrożność w trakcie publikacji danych publicznych.

Pani **Haiyan Qian** (Dyrektor, Wydział Administracji Publicznej i Zarządzania Rozwojem, Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych, ONZ) w oparciu o poczynione obserwacje wskazała, że nasze działania jako społeczeństwa cechują się bardzo dużą mobilnością. Jest to powód, dla którego proces tworzenia otwartej administracji powinien

objąć przynajmniej kilka podstawowych priorytetów. Najważniejszymi są: działania ukierunkowane na obywateli, innowacyjność, możliwość zmian, otwartość i transparentność, a więc de facto skuteczność. Otwarta administracja powinna angażować obywateli w wysokim stopniu w celu osiągnięcia tych priorytetów. Ich realizacja w pewnym sensie determinuje tempo powstawania otwartej administracji. UE napotyka obecnie na pewne problemy związane z powstaniem i funkcjonowaniem otwartej administracji, niemniej jednak są to przeszkody o charakterze krótkofalowym, jeśli uwzględnić już przebytą drogę w zakresie procesu otwierania administracji.

Konkluzje wypływające z zagadnień podjętych przez prelegentów na drugiej sesji plenarnej w sposób jednoznaczny wskazują odpowiedź na pytanie postawione w trakcie otwarcia sesji. Otwarta administracja z całą pewnością spełni pokładane w niej nadzieje. Niemniej jednak osiągnięcie zadowalającego stanu rzeczy będzie wymagało dużego nakładu pracy. Wynika to nie tylko z uwagi na istnienie wspomnianych krótkofalowych przeszkód ale również z uwagi na doniosłość zagadnień, składających się na otwartą administrację, które muszą być uregulowane. Doskonałym przykładem powyższego jest poruszana przez wszystkich prelegentów kwestia otwartych danych oraz ich wartości publicznej w procesie tworzenia i funkcjonowania otwartej administracji. Mając na uwadze argumenty wskazane przez prelegentów, bezdyskusyjnym jest bardzo duża wartość dodatnia publikacji otwartych danych. Potencjalne korzyści będą stanowić znaczny wkład w procesie tworzenia otwartej administracji. Jednakże należy pamiętać również o realnych zagrożeniach, które zostały zidentyfikowane przez prelegentów. Wypracowanie właściwych rozwiązań, mimo iż będzie procesem długofalowym, pozwoli uniknąć potencjalnych błędów i niekonsekwencji w trakcie procesu tworzenia otwartej administracji.

3. Przetwarzanie w chmurze i architektura usługowa w sektorze publicznym

Trzecia sesja plenarna była moderowana przez Pana **Francisco García Morán** – Dyrektora Generalnego ds. Informatyki Komisji Europejskiej. Sesja ta była poświęcona zastosowaniu przetwarzania w chmurze i architektury usługowej w administracji publicznej.

Pan **Jan Deprest** (Prezes Urzędu ds. technologii informacyjno – komunikacyjnych, Belgia) w swojej prezentacji wskazał, że w aktualnej sytuacji społecznej i ekonomicznej, ze względu na konieczne oszczędności, administracje państw członkowskich UE będą

zmuszone korzystać z przetwarzania danych w chmurze. Zagadnienie to budzi pewien niepokój z uwagi na bezpieczeństwo danych, które miałyby być w ten sposób przetwarzane. Problem ten nie jest jednak aż tak duży, jak mogłoby się wydawać, z uwagi na dążenie do znacznego rozszerzenia zakresu otwartych danych. Przetwarzanie danych w chmurze warunkuje szybsze osiągnięcie efektów prac prowadzonych w zakresie otwartości danych, wzrostu konkurencyjności gospodarki europejskiej, transgranicznej interoperacyjności i elektronicznej tożsamości. Korzystanie z przetwarzania w chmurze pozwoli na osiągnięcie podstawowych korzyści, takich jak znaczne obniżenie kosztów funkcjonowania administracji oraz przyjazną cyfryzację. Przyczyni się również do rozwoju tak zwanej „zielonej informatyki”, przez pośrednie zmniejszenie emisji CO2 do atmosfery. Dlatego należy uznać przetwarzanie w chmurze za rozwiązanie przyszłościowe.

Potrzeba wdrożenia przetwarzania danych w chmurze – jak przyznała pani **Sasha Bezuhanova** (Dyrektor Sektora Publicznego na Europę Środkowo-Wschodnią w Hewlett-Packard) – jest konsekwencją bardzo dużej mobilności nie tylko społeczeństwa, ale również informacji. Społeczeństwo stawia administracji publicznej coraz wyższe wymagania dotyczące przekształceń i zmiany dotychczasowej mentalności. Rozwiązania techniczne muszą w związku z powyższym poprawiać innowacyjność i skuteczność. Przetwarzanie danych w chmurze umożliwi zaspokojenie wymagań społeczeństwa. Niemniej jednak dla poprawnej realizacji tych celów za pomocą chmury obliczeniowej jest konieczne uzyskanie zaufania użytkowników do rozwiązań tego rodzaju.

Pan **Wojciech Wiewiórowski** (Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Polska) w nawiązaniu do wspomnianych we wcześniejszych wystąpieniach bardzo istotnych

kwestii prywatności, bezpieczeństwa i zaufania do przetwarzania w chmurze, wskazał na kolejne istotne niebezpieczeństwo jakim jest ryzyko utraty kontroli nad danymi.

Ryzyko to może się zmaterializować w formie ich rzeczywistej utraty, ale również w wyniku braku kontroli nad tym, kto ma prawny dostęp do danych przechowywanych w chmurze. Dlatego decydując się na przetwarzanie w chmurze należy mieć świadomość, że jest niezbędny podmiot, który będzie czuwał nad tym, kto i na jakiej podstawie będzie uzyskiwał dostęp do konkretnych danych. Kwestia ta mogłaby być rozwiązana w oparciu o stosowne umowy zawierane w drodze negocjacji pomiędzy administracją publiczną a usługodawcami. Podstawą rozwiązania tego problemu mógłby być zapis zawarty w Agendzie Cyfrowej – rola wiążących reguł korporacyjnych.

Pan **Brenton Greene** (Prezes Advanced Technology Solutions, Telecordia Technologies, USA) przedstawił doświadczenia amerykańskiego sektora publicznego z przetwarzaniem w chmurze. Skala korzyści przetwarzania danych w chmurze była wielokrotnie dyskutowana w USA. w administracji amerykańskiej istnieje organ państwowy, który opracowuje standardy oraz rozwiązania również w tym zakresie tematycznym. Już na początku 2008 r. pierwsza agenda rządowa część usług przesunęła na platformę chmury obliczeniowej. w roku 2011 podstawowe cele nie uległy zmianie. Najważniejsze z nich to bezpieczeństwo i prywatność danych przetwarzanych w chmurze. Niemniej jednak to właśnie bezpieczeństwo nadal budzi największe wątpliwości i ciągle wymaga dogłębnej analizy.

Zagadnienia tematyczne poruszone na trzeciej sesji poświęconej przetwarzaniu danych w chmurze oraz architekturze usługowej tworzyły spójną całość z myślą przewodnią drugiej sesji plenarnej oraz odnosiły się bezpośrednio do materii dotyczącej powstawania i funkcjonowania otwartej administracji. Wszyscy prelegenci podkreślili fakt, iż przetwarzanie danych w chmurze jest rozwiązaniem niezbędnym w ramach tworzenia otwartej administracji. Działania zmierzające do przetwarzania danych w chmurze, wspierając ogólną ideę otwartej administracji, dokładnie wpisują się w jej założenia. Stanowią tanią i efektywną alternatywę dla obecnie stosowanych rozwiązań. Są również odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa jako całości oraz poszczególnych osób. Przyjęcie przez państwa członkowskie przetwarzania danych w chmurze jako standardu, pozwoli na uczynienie administracji bardziej transparentną i dostosowaną do wymogów stawianych jej przez społeczeństwo. De facto będzie to stanowiło znaczny wkład w pro-

ces budowy otwartej administracji. Jednak uczestnicy trzeciej sesji plenarnej wskazali, iż w trakcie opracowywania ram stanowiących podstawę przetwarzania danych chmurze należy mieć na uwadze potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa i prywatności danych przetwarzanych w chmurze – kwestie te budzą największe wątpliwości i ciągle wymagają analizy.

Podsumowanie ścieżek tematycznych:

1. Ścieżka tematyczna „Polityki”:

W ramach ścieżki tematycznej „Polityki” omawiano następujące zagadnienia:

- » Scenariusze rozwoju elektronicznej administracji i społeczeństwa informacyjnego;
- » Korzyści i zagrożenia związane z ponownym wykorzystaniem informacji sektora publicznego;
- » Tożsamość elektroniczna w państwach członkowskich UE;
- » Elektroniczna administracja na szczeblu lokalnym i regionalnym;
- » Ekonomika administracji elektronicznej.

W sesji „**Scenariusze rozwoju elektronicznej administracji i społeczeństwa informacyjnego**” dyskutowano nad możliwymi kierunkami i scenariuszami rozwoju rządu przyszłości oraz elektronicznej administracji, których urzeczywistnienie jest możliwe w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Określenie nowych modeli zarządzania i innowacyjnych scenariuszy w oparciu o nowe technologie jest szczególnie ważne dla tworzenia trafnych planów przyszłych działań w zakresie rozwoju cyfrowej Europy. w wystąpieniach przedstawiono między innymi wyniki europejskiego projektu CROSSROAD, którego celem było zidentyfikowanie nowych technologii, nowych modeli zarządzania oraz nowych scenariuszy w zakresie uczestnictwa, zarządzania i modelowania politycznego. Wszystkie możliwe scenariusze w zależności od poziomu otwartości i przejrzystości oraz integracji polityk przewidują wzrost możliwości i znaczenia technologii informacyjno-komunikacyjnych. Należy również liczyć się z możliwością powstawania nowych, nieznanych do tej pory technologii przyszłości, które będą kształtowały nowe modele rządzenia oraz usługi dla społeczeństwa cyfrowej Europy. Mówcy podkreślili duże znaczenie nie tylko innowacyjności, ale również zaufania do nowych technologii oraz kwestii bezpieczeństwa i prywatności, jako kluczowych czynników rozwoju elektronicznej

administracji oraz społeczeństwa cyfrowej Europy. Dużym wyzwaniem w przyszłości będzie wypełnienie luki między zmieniającymi się zachowaniami społecznymi i modelami rządzenia opartymi na technologiach informacyjno-komunikacyjnych.

Sesja „**Korzyści i zagrożenia związane z ponownym wykorzystaniem informacji sektora publicznego**” była poświęcona analizie zmian społeczno-ekonomicznych wynikających z publicznego udostępnienia przez administrację jej zasobów danych. w świetle planowanego przeglądu dyrektywy w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego uczestnicy starali się odpowiedzieć na pytanie, które dane powinny być udostępnione dla zapewnienia korzyści dla społeczeństwa, obywateli i przedsiębiorstw. Jeden z mówców przytoczył słowa pani Komisarz Neelie Kroes: „Mówiłam już wcześniej i powtarzam to raz jeszcze: tak dla otwartych danych! Chciałabym, aby więcej obywateli i przedsiębiorstw korzystało z danych otwartych i możliwych do automatycznego odczytania przez urzędników.” Słowa te najlepiej odzwierciedlają kierunek podejmowanych dyskusji podczas sesji, tj. nie zadawanie sobie pytania „czy” udostępniać dane, tylko jakie i w jaki sposób je udostępniać z największą korzyścią dla społeczeństwa, obywateli i przedsiębiorstw. Mówcy podczas swoich wystąpień podkreślili ogromny potencjał, jaki niesie otwarcie danych publicznych, możliwość ich ponownego wykorzystania oraz stymulowanie innowacyjnych usług dla społeczeństwa cyfrowego i przejrzystości funkcjonowania administracji. Niemniej jednak mówcy przedstawiając projekty realizowane w swoich krajach w zakresie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego wskazali również na związane z nimi problemy, takie jak: niejasne i fragmentaryczne informacje dotyczące warunków ponownego wykorzystania danych publicznych, brak konkretnych i jednolitych zasad licencjonowania wykorzystywanych danych, a przede wszystkim brak zdefiniowanego krajowego katalogu danych i brak powszechności użycia otwartych standardów oraz formatów umożliwiających automatyczny odczyt udostępnianych danych.

Bardzo ważny i aktualny temat był przedmiotem sesji „**Tożsamość elektroniczna w państwach członkowskich UE**”. Uczestnicy tej sesji podzielili się doświadczeniami swoich krajów we wdrażaniu usług publicznych opartych na e-tożsamości i zidentyfikowali elementy decydujące o ich powodzeniu. Mówcy przedstawili dowody na to, że elektroniczny dokument tożsamości nie tylko może oferować wiele nowych możliwości dla e-biznesu i e-administracji, ale także może przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa i komfortu transakcji oraz procedur rejestracji w Internecie. Podczas sesji wska-

ziano również na fakt, iż jednolity, europejski rynek cyfrowy wymaga interoperacyjnego elektronicznego dowodu osobistego we wszystkich państwach członkowskich, a to wymaga standardów w zakresie elektronicznych dokumentów tożsamości. Potencjał transgranicznego, elektronicznego dokumentu tożsamości jest ogromny i może mieć znaczący wpływ na rozwój elektronicznej gospodarki, jak również usług elektronicznej administracji w cyfrowym społeczeństwie. Podkreślono w szczególności celowość wykorzystania doświadczeń wynikających z realizowanego programu pilotażowego STORK. Projekt STORK ma na celu utworzenie europejskiej platformy interoperacyjności elektronicznych dokumentów tożsamości. W projekcie zwrócono uwagę na istniejące techniczne i inne elementy infrastruktury oraz zidentyfikowano brakujące ogniwa i przedstawiono niedoskonałości w obszarze prawa. Wskazano właściwy kierunek wdrożenia transgranicznych elektronicznych dowodów tożsamości w Unii Europejskiej. Doświadczenia tego projektu mogą być nieocenione dla krajów, które rozpoczynają lub są w trakcie realizacji projektów związanych z krajowymi elektronicznymi dokumentami tożsamości.

W sesji „**Elektroniczna administracja na szczeblu lokalnym i regionalnym**” prelegenci podzieli się doświadczeniami związanymi ze specyfiką świadczenia elektronicznych usług publicznych przez organy administracji samorządowej. Mówcy wskazali, iż Europa może lepiej wesprzeć lokalne działania administracji przez szereg działań, stosunkowo prostych i opłacalnych, takich jak: wspieranie rozwoju usług wspólnych z korzyścią dla wszystkich, promowanie większej współpracy transgranicznej na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz ułatwienie otwartej wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi. Wszystkie działania związane z lokalnymi i regionalnymi systemami świadczenia usług elektronicznej administracji powinny być postrzegane w szerokim kontekście otwartości danych i ich ponownego wykorzystania przez obywateli i przedsiębiorstwa,

jednakże z poszanowaniem praw autorskich i licencyjnych.

W sesji „**Ekonomika administracji elektronicznej**” rozpatrywano ekonomiczne aspekty paneuropejskich usług e-administracji. Większa efektywność i skuteczność e-administracji w porównaniu z administracją tradycyjną niesie za sobą obniżenie kosztów, co jest szczególnie ważne w dobie doświadczanego obecnie kryzysu gospodarczego. Uczestnicy omówili również sposoby na zwiększenie oszczędności w nakładach na funkcjonowanie administracji przy jednoczesnym wzroście efektywności, dzięki lepszej koordynacji i łączeniu środków publicznych i prywatnych. Mówcy przedstawili różne spojrzenie na architekturę systemów. Przedstawiona została filozofia budowy systemów np. e-uwierzytelniania oraz wymiany danych z wykorzystaniem architektury usługowej SOA w celu obniżenia kosztów i czasu wdrażania nowych usług elektronicznych. Przedstawiono również możliwość finansowania takich projektów w modelu partnerstwa publiczno-prywatnego. Podkreślono ponadto konieczność budowania trwałego modelu gospodarki europejskiej opartego na jednym z mocniejszych filarów, jakim mogą być technologie informacyjno-komunikacyjne. Technologie te są obecnie coraz powszechniej uznawane za kluczowy czynnik umożliwiający przekształcanie i utrzymanie Europy w obszarze zrównoważonego rozwoju i dobrobytu.

2. Ścieżka tematyczna „Interoperacyjność”:

O ile usunięcie barier w świadczeniu transgranicznych usług elektronicznych jest uznawane za jeden z istotniejszych celów, jaki stawia sobie UE na nadchodzące lata, to interoperacyjność jest kluczowym narzędziem, za pomocą którego ten cel można osiągnąć. UE zamierza doprowadzić do sytuacji, w której dowolny obywatel, dowolnego państwa członkowskiego, w dowolnym innym państwie członkowskim, będzie mógł załatwić dowolną sprawę administracyjną przez Internet, zarówno dotyczącą jego życia osobistego, jak i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Utworzenie jednolitego rynku cyfrowego jest wyzwaniem, które wymaga wspólnych ustaleń we wszystkich aspektach interoperacyjności: politycznym, prawnym, organizacyjnym, semantycznym i technologicznym.

Uczestnicy dyskusji podkreślali, że ponieważ państwa członkowskie różnią się między sobą systemami politycznymi, prawnymi, kulturowymi i mentalnymi, to nie jest możliwa

prosta integracja rynku e-usług. Nie oznacza to jednak, że cel w postaci jednolitego rynku, w tym cyfrowego, jaki postawiły przed sobą państwa członkowskie UE i Komisja Europejska, nie jest osiągalny. Środki, jakie należy w tym celu wykorzystać, zostały wskazane w dokumentach Komisji Europejskiej, takich jak Europejska Strategia Interoperacyjności i Europejskie Ramy Interoperacyjności.

Uczestnicy Konferencji biorący udział w dyskusjach potwierdzili wolę przełamania barier i wykorzystania narzędzi teleinformatycznych dla procesów integracji europejskiej oraz jednolitego rynku usług elektronicznych i gospodarczego wykorzystania informacji. Byli zgodni w tym, że rozwiązanie kwestii transgranicznych związanych z interoperacyjnością jest warunkiem szybszego rozwoju najbardziej produktywnego sektora globalnej gospodarki, jak również ułatwienia nieskrępowanego przemieszczania się obywateli w obrębie Unii Europejskiej w celach turystycznych, edukacyjnych i ekonomicznych. Największe wyzwania w tym zakresie występują w obszarach, które stały się tematyką przewodnią ścieżki tematycznej „Interoperacyjność”, czyli:

- » Wspólna, paneuropejska tożsamość elektroniczna;
- » Elektroniczne zamówienia publiczne na poziomie wspólnotowym;
- » Europejski system e-sprawiedliwości;
- » Trwałość rozwiązań elektronicznej administracji w długim okresie czasu;
- » Elektroniczne usługi transgraniczne.

Prelegenci poszczególnych sesji podjęli dyskusję nad tymi wyzwaniami wskazując, iż dla Europejczyków zasadnicze znaczenie mają efekty wdrożenia działań podejmowanych wspólnie przez administracje państw członkowskich. Podkreślili również dużą wagę projektów pilotażowych realizowanych przez Komisję Europejską z udziałem państw członkowskich, które to projekty z pewnością przyczynią się do rozpowszechniania sprawdzonych rozwiązań, z jednej strony ukazując ich kluczowe znaczenie i skuteczność, ale z drugiej – identyfikując ryzyka i problemy, jakie mogą się pojawiać w trakcie ich realizacji.

W sesji „**Wspólna, paneuropejska tożsamość elektroniczna**” prelegenci przedstawili doświadczenia swoich krajów wynikające z rezultatów projektu pilotażowego STORK. Podkreślili, jak duże znaczenie dla pełnego funkcjonowania obywateli, przedsiębiorców i administracji publicznej w świecie cyfrowym ma tożsamość elektroniczna. Dzięki

elektronicznej tożsamości interakcje między konsumentami usług publicznych a administracją publiczną mogą być realizowane w sposób wiarygodny i bezpieczny. Projekt STORK zapewnia nie tylko skuteczne zarządzanie tożsamością, ale również elastyczne rozwiązania, o czym świadczy przedstawiona podczas sesji prezentacja dotycząca zastosowania doświadczeń STORK w Usłudze Uwierzytelniania Komisji Europejskiej ECAS (European Commission Authentication Service). Wskazano również na rolę, jaką odgrywają lub będą odgrywać narodowe systemy zarządzające elektroniczną tożsamością. Istnieje potrzeba zharmonizowania efektów projektu STORK z systemami narodowymi. Konieczne jest uzyskanie wzajemnego uznawania narodowych systemów elektronicznej tożsamości przez poszczególne państwa członkowskie.

Podczas sesji „**Elektroniczne zamówienia publiczne na poziomie wspólnotowym**” dyskutując o wynikach i doświadczeniach europejskiego programu pilotażowego PEPPOL, uczestnicy uznali interoperacyjność za szczególnie ważny aspekt konstrukcji systemów informatycznych dla administracji publicznej. Dzięki systemom e-zamówień na skalę europejską można osiągnąć znaczne oszczędności, zmniejszyć obciążenia administracyjne, zwiększyć przejrzystość działania oraz stworzyć dogodne warunki do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Otwarcie procedur zamówień publicznych w ramach jednolitego rynku może zwiększyć konkurencyjność na rynku europejskim, zwiększyć handel transgraniczny oraz obniżyć koszty funkcjonowania administracji publicznej. Doświadczenia projektu pilotażowego PEPPOL dowodzą, że transgraniczność w obszarze zamówień publicznych jest możliwa, niemniej jednak na dzień dzisiejszy wykorzystywanie transgraniczności w tym zakresie jest niewielkie. Oznacza to, że ogromne możliwo-

ści w tym obszarze pozostają jeszcze do wykorzystania. Projekt PEPPOL pokazuje, iż jest możliwe łatwiejsze prowadzenie działań biznesowych ponad granicami, widoczny jest też wyraźnie potencjał w tym obszarze, pod warunkiem daleko idących zmian w procedurach zamówień publicznych.

Ludzie przenoszą się z państwa do państwa, a przedsiębiorstwa rozwijają swoją działalność za granicą dzięki możliwościom, jakie dają otwarte granice i jednolity rynek europejski. w związku z tym, aby zwiększyć przejrzystość i pewność prawa w całej Unii Europejskiej, należy ułatwić dostęp do urzędowych oraz wiarygodnych dokumentów i informacji handlowcom, wierzycielom, partnerom biznesowym i konsumentom. Ta niezmiernie ważna problematyka była przedmiotem dyskusji w ramach sesji dotyczącej „Europejskiego systemu e–sprawiedliwości”, która toczyła się wokół doświadczeń projektu e–Codex. Uczestnicy dyskusji podkreślili, iż doświadczenia tego typu projektów wskazują na konieczność aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów, w tym również spoza sektora publicznego. Należy mieć przy tym świadomość konieczności kontynuacji i pielęgnowania projektu tak, by efekty wypracowane dla świata cyfrowego mogły być zaimplementowane bez naruszania prawa obowiązującego w świecie rzeczywistym. Na tej sesji został też przedstawiony polski system e–Sąd, który odniósł spektakularny sukces, gdyż w ciągu niewiele ponad roku od jego uruchomienia skorzystało z niego ponad 2 miliony użytkowników.

Podczas jednej z sesji uczestnicy przedyskutowali temat „Trwałości rozwiązań elektronicznej administracji w długim okresie czasu”. Jednym z kluczowych problemów w skali Unii Europejskiej jest właśnie zapewnienie długoterminowej stabilności rozwoju elektronicznej administracji, w szczególności usług transgranicznych. w trakcie dyskusji podkreślono w szczególności znaczenie projektów pilotażowych, konieczności wykorzystywania doświadczeń i dobrych praktyk, jak również szerokiej dyskusji na temat problemów zidentyfikowanych podczas ich realizacji, takich jak np. zarządzanie wynikami czy wsparcie finansowe. Należy przy tym podkreślić, że tylko użyteczność zrealizowanych projektów może zapewnić ich trwałość.

Jednym z kluczowych wystąpień w trakcie sesji poświęconej tej tematyce było stanowisko, jakie zaprezentował Pan Constantin van Oranje–Nassau – Członek Gabinetu Komisarz Kroes. Wskazał on między innymi na istotne znaczenie kontekstu politycznego interoperacyjności, przekładającego się na uregulowania prawne zarówno w samej Unii

Europejskiej, jak i w poszczególnych państwach członkowskich. Dopiero na tej bazie mogą być budowane rozwiązania służące interoperacyjności w warstwie organizacyjnej, semantycznej i technologicznej.

W ramach sesji „Elektroniczne usługi transgraniczne” uczestnicy Konferencji dyskutowali nad znaczeniem Punktu Pojedynczego Kontakt, jako źródła informacji o procedurach otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej, oraz miejsca, przez które przedsiębiorcy mają mieć dostęp do e–usług poszczególnych administracji państw członkowskich. Zaznaczona została potrzeba rozwiązania problemów w obszarze identyfikacji użytkowników, podpisu elektronicznego i standaryzacji dokumentów elektronicznych. Duże znaczenie w omawianym obszarze przypisuje się pilotażowemu projektowi SPOCS, którego efektem ma być pogłębienie wdrożenia Dyrektywy Usługowej i dalszego rozwoju Punktu Pojedynczego Kontakt. Wskazano na konieczność prowadzenia pomiarów efektywności, zarówno w ujęciu bezpośrednim, jak i pośrednim, mając na uwadze także takie parametry usług, jak przyjazność dla użytkowników.

3. Ścieżka tematyczna „Ludzkie obawy i oczekiwania”:

Trzecia ścieżka zatytułowana „Ludzkie obawy i oczekiwania” była poświęcona powodom, dla których znacząca liczba Europejczyków pozostaje nieufna wobec Internetu i nie korzysta z niego, pomimo że ma takie możliwości. Opierając się na zaprezentowanych przykładach dyskutowano o tym, w jaki sposób możliwości Internetu mogłyby być lepiej wykorzystane dla wygody obywateli, w tym także tych wykluczonych cyfrowo. Jednocześnie jednak mocno zwracano uwagę na ważną problematykę zaufania do nowych technologii zwłaszcza w zakresie tworzenia rzetelnych źródeł informacji oraz ochrony prywatności odbiorców usług publicznych. Dyskusje koncentrowały się na następujących zagadnieniach:

- » Wartość publiczna i wzmocnienie roli użytkownika;
- » Zapewnienie jakości treści i usług publicznych;
- » Prywatność i zaufanie;
- » e–Administracja publiczna sprzyjająca integracji społecznej;
- » Wpływ Internetu przyszłości na usługi administracji elektronicznej.

W ramach sesji „Wartość publiczna i wzmocnienie roli użytkownika” omówiono problematykę głosowania przez Internet rozumianego nie tylko jako uczestniczenie w wy-

borach, ale także możliwość brania udziału w konsultacjach społecznych. Zwrócono uwagę, że głosowanie przez Internet to nie tylko ułatwienie dla obywateli do wzięcia udziału w życiu politycznym, ale często w ogóle danie takiej możliwości osobom nie mogącym głosować w tradycyjny sposób (odległość od lokalu wyborczego, niepełnosprawność). Głosowanie korespondencyjne nie zawsze rozwiązuje ten problem ze względu na opóźnienia w doręczaniu poczty. Ponadto głosowanie przez Internet jest także tańsze niż tradycyjne – pod warunkiem oczywiście, że jest zastosowane na skalę masową. w przypadku wykorzystania Internetu do głosowania bardzo ważnym wyzwaniem jest kwestia wiarygodności oddanego głosu przy jednoczesnym zapewnieniu jego tajności. Bez wyjścia naprzeciw tym wyzwaniom nie można mówić o tworzeniu społecznego zaufania do nowych technologii.

Zapewnienie wiarygodności i poufności danych jest ważne nie tylko w przypadku głosowania przez Internet, ale w ramach wszelkich innych elektronicznych usług publicznych, w których pojawiają się dane osobowe. Zasadniczą cechą budowy zaufania w Internecie jest takie projektowanie systemów, aby już w założeniach mieć na uwadze zabezpieczenie prywatności – jednak z uwzględnieniem prawa do jej ograniczenia przez samych obywateli, których gromadzone dane cyfrowe dotyczą. Świadome korzystanie z usług w Internecie wymaga w związku z tym położenia nacisku na edukację, gdyż nie wszyscy zdają sobie sprawę nie tylko z korzyści, ale i zagrożeń. Ważne jest, aby edukacja dotyczyła nie tylko obywateli, ale też administracji publicznej, której działania, zwłaszcza w zakresie gromadzenia i przetwarzania danych w postaci cyfrowej, powinny być wyraźnie określone i przejrzyste.

Kolejnym istotnym aspektem tworzenia usług publicznych w Internecie jest dostrzeżenie podmiotowości obywatela, gdyż to przede wszystkim on jest odbiorcą tych usług. w przypadku, gdy obywatele będą zadowoleni z oferowanych im usług, będą z nich masowo korzystać, a przecież tylko wówczas tworzenie usług w Internecie ma sens – nie tylko społeczny, ale także ekonomiczny. Należy bowiem pamiętać, że poza kwestią wygody, jaką daje obywatelom możliwość załatwiania spraw bez wychodzenia z domu, istotne jest także, aby środki publiczne wydatkowane na tworzenie takich usług zwracały się. Ma to istotne znaczenie zwłaszcza w czasie kryzysu, w warunkach poszukiwania oszczędności.

Mając na uwadze, że efekt ekonomiczny udostępnianych elektronicznych usług publicznych jest zależny od stopnia ich wykorzystania, a ten z kolei zależy od jakości tych usług

i co za tym idzie zaufania do nich obywateli, zasadniczego znaczenia nabierają projekty, które, jak zidentyfikowano na sesji „Zapewnienie jakości treści i usług publicznych”, mają na celu:

- » Rozpoznanie, opisanie i uproszczenie procedur administracyjnych (także przez tworzenie w razie potrzeby odpowiednich do tego ram prawnych);
- » Tworzenie interfejsu użytkownika niewymagającego znajomości skomplikowanych procedur administracyjnych;
- » Tworzenie punktów dostępu do usług, niezależnych od struktury administracyjnej;
- » Zbudowanie systemu szybkiego i łatwo dostępnego systemu wsparcia dla korzystających z udostępnionych usług;
- » Zapewnienie możliwości współudziału użytkowników w projektowaniu nowych i polepszaniu istniejących usług publicznych;
- » Zapewnienie możliwości współudziału biznesu w projektowaniu nowych i polepszaniu istniejących usług publicznych;
- » Walkę z wykluczeniem cyfrowym.

W trakcie panelu „Prywatność i zaufanie” omówiono trudności, na jakie napotyka się budując zaufanie do usług elektronicznych. Konieczne jest bowiem pogodzenie dwóch fundamentalnych zasad: prawa do ochrony prywatności oraz prawa dostępu do informacji publicznej. Praktyka pokazuje, że ich pogodzenie wymaga odpowiedniego, zrównoważonego podejścia nie tylko do stosowania istniejących przepisów, ale także przy tworzeniu nowych rozwiązań. Ujawnianie w ramach prawa dostępu do informacji publicznej danych w postaci cyfrowej nie jest bowiem tym samym, co ujawnienie dokumentów w tradycyjnej postaci i dlatego trzeba zachować odpowiednią ostrożność. Przetworzenie danych cyfrowych z różnych źródeł, z których każde z osobna danych osobowych nie ujawnia, może w efekcie doprowadzić do złamania prawa do ochrony prywatności. Wszechobecność danych cyfrowych gromadzonych dziś w ramach najróżniejszych usług zarówno publicznych, jak i prywatnych powoduje, że coraz trudniejszym wyzwaniem jest zapewnienie wspomnianej powyżej równowagi pomiędzy ochroną prywatności a dostępnością danych publicznych i to jeszcze przy jednoczesnym zachowaniu operatywności i efektywności świadczonych usług.

Zmieniająca się technologia, w tym np. upowszechnianie takich rozwiązań jak przetwarzanie w chmurze, wymaga ciągłego ustalania jasnych zasad odpowiedzialności za po-

siadane i udostępniane dane – dotychczasowe zasady ochrony danych mogą bowiem okazać się niewystarczające. Znaczącą rolę w bezpiecznym zarządzaniu ogromem gromadzonych danych cyfrowych może odegrać tu nie tylko stosowanie najlepszych praktyk, ale również bieżące dostosowywanie prawa do wszechobecnej już cyfrowej rzeczywistości. Nowe techniki przetwarzania danych i zgromadzone zasoby danych cyfrowych są bowiem faktem, którego nie można zmienić. Nie można także ani zatrzymać ani odwrócić procesu gromadzenia dalszych danych i ich przetwarzania.

Jak podkreślono na sesji „**e-Administracja publiczna sprzyjająca integracji społecznej**”, w nawiązaniu również do prac innych sesji – walka z wykluczeniem cyfrowym ma nie tylko znaczenie dla samych wykluczonych, którym ułatwia aktywne włączenie się do społeczeństwa informacyjnego. Zmniejszenie liczby wykluczonych cyfrowo stwarza warunki do podniesienia zaufania do elektronicznych usług publicznych oraz ich lepszego wykorzystania. Omówiono trzy różne sposoby walki z wykluczeniem. Pierwszym z nich jest tworzenie ośrodków miejskich, w których inwestuje się w nowoczesne, wszechobecne technologie umożliwiające łatwe i przyjazne korzystanie z e-usług. Sprzyja to tworzeniu lokalnych społeczności nastawionych na korzystanie z takich usług, wymianę doświadczeń związanych z ich użytkowaniem a nawet wskazywania kierunków poprawy jakości świadczonych usług. w efekcie powoduje to zainteresowanie także osób wykluczonych zamieszkałych w danym mieście. Istotnym elementem jest tu nacisk na tworzenie sieci pomocy ułatwiającej korzystanie z nowych technologii. Dzięki wykorzystaniu więzów istniejących w lokalnych społecznościach łatwiejsze jest także organizowanie tej pomocy we współpracy z biznesem i lokalnymi organizacjami.

Drugim sposobem na skuteczną walkę z wykluczeniem cyfrowym jest przekształcanie istniejącej sieci bibliotek publicznych w nowoczesne ośrodki wiedzy pełniące rolę lokalnych centrów życia społecznego. Zasadnicza zmiana roli bibliotek publicznych i wykorzystanie ich jako podstawowej sieci do walki z wykluczeniem cyfrowym ma znaczenie zwłaszcza poza wielkimi ośrodkami miejskimi, które mogą sobie pozwolić na wydawanie większych środków na ten cel.

Trzecim sposobem jest tworzenie sieci zintegrowanych punktów usługowych pełniących rolę punktów pojedynczego kontaktu ułatwiających korzystanie z publicznych e-usług. w szczególności mogą to być biblioteki, choć w przypadku większych skupisk ludzkich należy rozważyć, czy na przykład centrum handlowe nie byłoby lepszym miejscem do usytuowania punktu kontaktowego.

Tematem dyskusji w panelu „**Wpływ Internetu przyszłości na usługi administracji elektronicznej**” był kształt nowych usług oraz warunki ich powstania.

Zmieniająca się technologia umożliwi w niedługim czasie powszechny i tani dostęp do szerokopasmowego, mobilnego Internetu. Widząc w tym korzyści oraz mając odpowiednie warunki, dostęp do takiego Internetu zapewni zapewne biznes bez potrzeby inwestowania środków publicznych. Umożliwi to tworzenie w niedalekiej przyszłości zupełnie nowych usług publicznych.

Przez „nowe” usługi nie należy rozumieć ani tworzenia kolejnych miejsc świadczenia usług, ani dodawania kolejnych usług dostępnych w ramach danego portalu stanowiącego punkt pojedynczego kontaktu, ale przede wszystkim zasadniczą zmianę jakościową w dostępie do usług – usługi spersonalizowane. Usługi takie mogłyby być realizowane w chmurze obliczeniowej i dostarczane na życzenie wprost do indywidualnych, mobilnych użytkowników. Ktokolwiek byłby tym użytkownikiem, gdziekolwiek by był i kiedykolwiek potrzebowałby skorzystać z takiej usługi to mógłby to uczynić.

Należy jednak pamiętać, że realizacja takiej wizji będzie możliwa tylko w przypadku, gdy zostaną rozwiązane następujące problemy:

- » użytkownicy będą mieli odpowiednie (uzasadnione) zaufanie do usług elektronicznych,
- » tworząca się w wyniku realizacji e-usług elektroniczna dokumentacja będzie wiarygodna i zabezpieczona przed nieuprawnioną modyfikacją lub utratą,
- » zostaną rozwiązane problemy ochrony prywatności,
- » walka z wykluczeniem cyfrowym będzie prowadzona konsekwentnie i skutecznie.

II. Wystawa

51 projektów i 22 kraje przyciągnęła zakończona w Poznaniu wystawa tradycyjnie towarzysząca konferencji. Swoje projekty zaprezentowały Komisja Europejska, kraje członkowskie, stowarzyszone oraz miasto Poznań. Była to świetna okazja do wymiany doświadczeń oraz zaprezentowania własnych rozwiązań, które w dziedzinie e-government wdrażają różne kraje.

Motywy przewodnim tegorocznej konferencji było wyzwanie, jakim są dla Europy są e-usługi transgraniczne. Projekty takich usług zostały zaprezentowane na stoisku Komisji Europejskiej.

Nad rozwojem i wdrażaniem takich usług pracują wielonarodowe zespoły w ramach tzw. *projektów wielkoskalowych* (ang. *Large Scale Pilots*). To grupy pilotażowe, które projektują i testują e-usługi dla zjednoczonej Europy. Jest wśród nich np. platforma e-przetargu, której jedni uczestnicy będą mogli ogłaszać przetarg, a inni stawać do nich na równych, ujednoliconych zasadach i bez potrzeby fizycznego obiegu dokumentacji. Kolejnym ciekawym rozwiązaniem prezentowanym na standzie Komisji Europejskiej jest paneuropejska sieć punktów pierwszego kontaktu dla osób chcących otworzyć bądź rozszerzyć swoją działalność gospodarczą w dowolnym kraju członkowskim UE. Dzięki temu projektowi przedsiębiorcom oszczędzonych zostanie wiele formalności, dublowanie dokumentów i zaświadczeń oraz konieczność dostarczania tłumaczeń. Każdy zgłaszający się do punktu pierwszego kontaktu otrzyma pełną informację dotyczącą zasad zakładania i prowadzenia działalności, koniecznych do tego dokumentów oraz reguł podatkowych w wybranym kraju. Postulowana od wielu lat potrzeba udostępnienia informacji dotyczącej osób poddawanych za granicą nagłej hospitalizacji jest przekuwana w projekt epSOS. Dzięki niemu, w krytycznej sytuacji zagrożenia życia lekarz w dowolnym miejscu w Europie będzie mógł uzyskać dostęp do historii pacjenta i lepiej pokierować jego dalszym leczeniem. Jak zapewniali wystawcy z Komisji Europejskiej, efekty tych prac rozwojowych są obiecujące i oczekuje się, że w nowej perspektywie 2014–2020 wiele z tych projektów zostanie wdrożonych. Ważnym elementem projektów wielkoskalowych jest promowanie interoperacyjności istniejących już systemów krajowych. Przedstawiciele Komisji zapewniali, że w przypadku krajów o zaawansowanych projektach warto korzystać z ich doświadczeń i promować istniejące rozwiązania.

Takie podejście przyczynia się do szerzenia dobrych praktyk oraz osiągania oszczędności na wielu etapach realizacji projektów.

Polska, jako gospodarz spotkania, zaprezentowała unikalny i innowacyjny w skali Europy system internetowego spisu powszechnego. Ewenementem na skalę światową przy realizacji tego projektu było całkowite wyeliminowanie papierowych formularzy. Ta innowacja przyczyniła się do ograniczenia ilości błędów w danych skutkując większą dokładnością prognoz. Kolejnym polskim projektem był elektroniczny system postępowania upominawczego przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości. To rozwiązanie przyczynia się do przyspieszenia prowadzonych postępowań oraz zapewnia większą ich przejrzystość. Narodowy Bank Polski pochwalił się systemem płatniczym zintegrowanym z unijnymi odpowiednikami, co przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa dokonywanych przelewów i ich przyspieszenia, a polskie banki staną się bardziej konkurencyjne na europejskim rynku.

Wśród najciekawszych zaprezentowanych projektów zagranicznych była hiszpańska platforma udostępniania baz danych celem ich komercyjnego wykorzystania np. w tworzeniu aplikacji na urządzenia mobilne. Kraj Basków udostępnia w ten sposób dane dotyczące nieruchomości, długoterminowych prognoz pogody, które pomysłowi przedsiębiorcy mogą dystrybuować za pomocą np. aplikacji na smartfonie. Projekt hiszpański wskazuje na sposoby wykorzystania już zebranych danych dla pobudzenia innowacyjności i przedsiębiorczości. Obywatele zyskują przejrzysty dostęp do danych, a gospodarka kolejne miejsca pracy. Bardzo ciekawym projektem, który pokazuje potencjał urządzeń mobilnych w dziedzinie e-government była belgijska aplikacja poświadczania tożsamości dzięki wgranemu na smartfona elektronicznemu dowodowi tożsamości. Podobne rozwiązanie przystosowane do komputerów przenośnych zaprezentowały Niemcy. Oba projekty doskonale wpisują się w intensywne działania Unii Europejskiej na rzecz powszechnej uznawalności elektronicznych dowodów tożsamości.

Można było również przyjrzeć się działaniu litewskiego portalu dla kierowców wystawiającemu prawo jazdy online, maltańskiemu systemowi refundacji podatku VAT czy obejrzeć duński projekt wideokonferencji wdrażany w sądownictwie. Te projekty wskazują na dziedziny, w których obywatele oczekują informatyzacji najbardziej. Zaprzęgnięcie nowoczesnych technologii informatycznych do procesów administracyjnych czyni je efektywniejszymi, bardziej przejrzystymi oraz szybszymi, co szczególnie zwraca uwagę obywateli.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się stoisko tureckie, na którym przedstawiano możliwości elektronicznego systemu zarządzania postępowaniem sądowym. Pełna cyfryzacja postępowania – od wezwania dostarczanego również w elektronicznych kioskach i przypomnienia wysłanego w SMS po archiwizację akt sprawy przesyłanych sędziemu na tablet – zapewniła przejrzystość postępowania oraz podniosła zdolność zarządzania procesami w wymiarze sprawiedliwości.

Szczególną uwagę zwiedzających wystawę przykuł projekt estoński. w jednym portalu internetowym zintegrowane są informacje pochodzące z wielu rejestrów. Zainteresowany potencjalnym partnerem biznesowym przedsiębiorca może sprawdzić jego aktualną sytuację prawną, akcjonariat albo udziałowców, nieruchomości do niego należące wraz z urzędowymi obostrzeniami zabudowy itp. Projekt doskonale prezentował możliwości integracji systemów, które współdziałając znacząco zwiększają wartość informacji uzupełnionej o dodatkowe dane.

Zarówno liczba wystawców jak i zwiedzających wystawę świadczy o dużym zainteresowaniu, jakim cieszą się najnowsze rozwiązania e-usług w administracji. Sama wystawa była zarazem dowodem na to, że te usługi nie są tylko mglistymi projektami, ale rządy już je wdrażają upraszczając i ułatwiając obywatelom załatwianie spraw administracyjnych.

III. Spotkanie Ministrów

27 delegatów z państw członkowskich UE, jak również 7 delegatów reprezentujących: Norwegię, Islandię, Szwajcarię, Czarnogórę, Chorwację, Turcję i Macedonię spotkało się w pierwszym dniu Konferencji, 17 listopada 2011 roku, na spotkaniu ministrów odpowiedzialnych za elektroniczną administrację.

Obrady toczyły się w czterech podgrupach, z których każda miała na celu dyskusję na określony temat o wysokiej randze politycznej i istotnym znaczeniu dla realizacji celów Europejskiego planu działań na rzecz administracji elektronicznej na lata 2011–2015.

Na spotkaniu każdej podgrupy był obecny minister moderujący, wysokiego szczebla urzędnik Komisji Europejskiej, zewnętrzny facylitator i sprawozdawca.

Wyniki dyskusji Ministrów w czterech grupach omówiono następnie na posiedzeniu plenarnym.

Tematy będące przedmiotem prac w czterech podgrupach

1. Umożliwienie obywatelom i przedsiębiorstwom współpracy w cyfrowej Europie: wzajemne uznawanie elektronicznej identyfikacji, uwierzytelniania i podpisu elektronicznego w wymiarze transgranicznym.
2. Nieprzerwany dostęp w całej Europie do podstawowych usług publicznych wspierających tworzenie jednolitego rynku cyfrowego.
3. Trwałość europejskich, kluczowych, wielkoskalowych projektów pilotażowych wspierających tworzenie jednolitego rynku cyfrowego.
4. Strategie ku lepszemu interoperacyjności pomiędzy administracjami publicznymi w Europie w celu ułatwienia świadczenia usług transgranicznych.

List intencyjny ws. partnerskiej współpracy przy wymianie doświadczeń związanych z wdrożeniem elektronicznych dokumentów tożsamości w Polsce i Niemczech

Posiedzenie plenarne poprzedziło podpisanie przez reprezentującego Rząd Rzeczypospolitej Polskiej Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji – Piotra Kołodziejczyka oraz przez reprezentującego Rząd Republiki Federalnej Niemiec Sekretarza Stanu w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – Ole Schrödera *Listu intencyjnego w sprawie partnerskiej współpracy przy wymianie doświadczeń związanych z wdrożeniem elektronicznych dokumentów tożsamości w Polsce i Niemczech*. Dzięki interoperacyjności i wzajemnej uznawalności dowodów elektronicznych w przyszłości obywatele Polski i Niemiec mieszkający poza granicami swojego państwa będą mieli wzajemny dostęp do usług administracji elektronicznej. w praktyce oznacza to, że niemal jedna czwarta obywateli UE będzie miała dostęp do serwisów administracji publicznej Polski i Niemiec.

W krótkich przemówieniach przedstawiciele obu stron, a także Komisji Europejskiej (Komisarz Neelie Kroes) podkreślili znaczenie podpisanego listu zwracając uwagę, że stanowi on pierwszy, w tak dużej skali, przykład praktycznego rozumienia tematu Konferencji, jakim są *Transgraniczne usługi e-Administracji dla Europejczyków*.

Posiedzenie plenarne

W czasie posiedzenia plenarnego, po wstępie wygłoszonym przez prowadzącego posiedzenie Ministra P. Kołodziejczyka oraz Komisarz N. Kroes, moderatorzy, facylitatorzy lub sprawozdawcy złożyli krótkie sprawozdania przebiegu dyskusji z każdej z czterech grup roboczych, po czym odbyła się krótka wymiana poglądów. Sesję zamknęły przemówienia podsumowujące pani Komisarz N. Kroes, Wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej, Komisarza ds. Relacji Międzyinstytucjonalnych i Administracji Maroša Štefčoviča oraz Ministra P. Kołodziejczyka.

W swoim przemówieniu Komisarz N. Kroes podkreśliła, że dzień 17 listopada jest niezwykle ważnym dniem dla Polski nie tylko ze względu na Konferencję i nieformalne spotkanie Ministrów w Poznaniu, ale także ze względu na to, że Polska znajduje się w przededniu zaprzysiężenia nowej Rady Ministrów. Komisarz Kroes wyraziła zadowolenie ze spotkania z nowym polskim Ministrem ds. Administracji i Cyfryzacji – panem Michałem Bonim wyrażając nadzieję, że nowy minister będzie kontynuował dotychczasowe prace oraz że nowy rząd wykona zadania wynikające z Agendy Cyfrowej. Pani Komisarz N. Kroes podkreśliła, że bardzo wielu mieszkańców Europy skorzysta z porozumienia między tymi dwoma krajami. Wyraziła przy tym nadzieję, że wszystkie systemy elektronicznych dowodów tożsamości zostaną połączone, co spowoduje, że zostanie osiągnięta operacyjność w skali europejskiej.

W dalszej części swojego wystąpienia Komisarz N. Kroes podzieliła się swoimi wrażeniami z dyskusji w poszczególnych panelach.

Rozpoczynając od *panelu trzeciego*, poświęconego wielkoskalowym projektom pilotażowym, zauważyła, że zawierają one dobrze określone komponenty interoperacyjne, dające możliwość ich ponownego i dalszego wykorzystywania. Problem teraz polega na tym, w jaki sposób pójść dalej, aby te komponenty wykorzystać. W tym kierunku powinny działać państwa członkowskie, a także Rada UE i Parlament Europejski. Na rzecz tej współpracy działa już i nadal będzie działać Komisja Europejska.

W *panelu drugim* dyskusja skoncentrowała się na zagadnieniu, w jaki sposób transgraniczne usługi e-administracji mogą wzmocnić wspólny rynek cyfrowy, oraz które z nich powinny mieć priorytetowy charakter.

W *panelu pierwszym* i *czwartym* analizowano, jak można zagwarantować interoperacyjność oraz jak wprowadzić elektroniczne dowody tożsamości, które są niezbędnym czynnikiem, aby osiągnąć ambitne cele transgranicznej e-administracji.

Komisja Europejska opracowuje aktualnie ramy prawne dla elektronicznych dowodów tożsamości, uwierzytelniania oraz podpisu elektronicznego. Podpisany przez Niemcy i Polskę List Intencyjny jest ważnym elementem i wsparciem dla tej pracy.

Podsumowania dyskusji w poszczególnych panelach dokonali moderatorzy, facylitatorzy lub sprawozdawcy.

Dyskusja w **panelu I** skupiła się na **elektronicznym dowodzie tożsamości**. Pan Jon Shamah (facylitator) przypomniał założenia europejskiej polityki w tym względzie – dowód taki powinien m.in. umożliwiać obywatelom powszechny dostęp przez Internet do usług e-administracji, a dostęp ten powinien być bezpieczny w zakresie ochrony danych. W toku debaty ustalono następujące działania strategiczne: oficjalne wzajemne uznanie elektronicznych dowodów tożsamości przez państwa członkowskie, zgłoszenie do Komisji elektronicznych dowodów tożsamości wykorzystywanych przez państwa członkowskie, opracowanie unikatowych sposobów identyfikacji osób oraz wzajemne

dostosowanie sposobów identyfikacji wykorzystywanych przez sektor prywatny, ustawodawstwo powinno być proste, 'lekkie' i neutralne technologicznie. Otwarte pozostały takie kwestie, jak: w jaki sposób stymulować popyt w sektorze prywatnym, jaka jest właściwa równowaga pomiędzy swobodnym korzystaniem a bezpieczeństwem, w jaki sposób należy zadbać o kompatybilność pomiędzy systemami krajowymi.

Minister Francis Maude (UK) podsumował moderowaną przez siebie dyskusję **Panelu II**, której tematem było pytanie – **w jaki sposób zostanie zagwarantowany dostęp do usług publicznych w całej Europie tak, aby wspierał jednolity rynek cyfrowy.**

Uczestnicy tego panelu zadali sobie następujące, kluczowe pytania: co chcemy osiągnąć, jakie są główne usługi sektora publicznego, które chcemy skutecznie świadczyć ponad granicami i co możemy zrobić, aby to umożliwić? z tymi węzłowymi pytaniami były związane dalsze: w jaki sposób świadczyć e-usługi, aby były one mniej kosztowne i jednocześnie bardziej skuteczne, mając przy tym na względzie ich wysoką jakość, jak rozwijać rynek cyfrowy i jak rozwijać umiejętności firm nawiązywania kontaktów handlowych drogą elektroniczną oraz w jaki sposób rozwijać umiejętności ludzi, aby umieli poruszać się w europejskim środowisku cyfrowym i odpowiednio z niego korzystać. Przedstawiciel Wielkiej Brytanii posługując się przykładem swojego kraju stwierdził, że w sytuacji oszczędności budżetowych niezwykle istotne jest szukanie innych możliwości finansowania usług e-administracji, wskazując na rolę, jaką może odgrywać partnerstwo publiczno-prywatne. Sprawozdawca poinformował także, że duża część dyskusji była poświęcona sposobom komunikowania się (np. przez punkty pojedynczego kontaktu dla biznesu prowadzonego w całej Europie), a także elektronicznemu fakturowaniu, elektronicznym zamówieniom publicznym, e-identyfikacji obywateli, uznawalności systemów emerytalnych oraz problemowi dzielenia się danymi na podstawie otwartych i rygorystycznie przestrzeganych norm.

Constantine Van Oranje-Nassau, przedstawiając, jako sprawozdawca, wyniki dyskusji w **panelu III**, którego tematem była **trwałość dotychczas zrealizowanych wielkoskalowych projektów pilotażowych**, dotyczących elektronicznej tożsamości, e-Sprawiedliwości, e-Zdrowia, e-Zamówień Publicznych oraz budowy kolejnej generacji Punktów Pojedynczego Kontakt. Dyskusja obejmowała także zagadnienia poruszane w pozostałych panelach, na przykład zastanawiano się, jakie usługi powinny mieć priorytet. Stwierdzono, że takimi usługami powinny być te, które są związane z mobilnością obywateli

oraz z handlem. Zastanawiano się także, co w rzeczywistości oznacza trwałość projektów, a także, czy projekty pilotażowe spełniły stawiane im zadania i czy były odzwierciedleniem potrzeb. Ze względu na potencjalnie dużą liczbę obywateli, których tego typu projekty będą dotyczyć, należałoby podjąć kroki, które spowodowałyby większe zainteresowanie nimi ze strony rządów państw członkowskich. We wnioskach stwierdzono, że należy zweryfikować koncepcję wielkoskalowych projektów pilotażowych i zbadać, czy rzeczywiście istnieje dla nich jakaś przyszłość, np. związana z przetwarzaniem w chmurze. Należałoby przejść od kwestii technicznych do fazy wdrożeniowej, a więc należałoby określić odpowiednie modele biznesowe. w dyskusji starano się odpowiedzieć na pytania: jakie jest realne i uśpione zapotrzebowanie na tego typu usługi, jak otworzyć rynek na takie usługi, jaką technologię stosować w projektach pilotażowych (czy jest ona na tyle zaawansowana, aby na jej podstawie Komisja Europejska mogła opracować standardy i protokoły, które byłyby stosowane na skalę paneuropejską), jakie powinny być wymogi stawiane egzekwowalnym ramom ustawodawczym i wreszcie, jakie powinny być modele finansowania tego typu projektów.

W podsumowaniu dyskusji z **IV panelu** poświęconemu zagadnieniu **interoperacyjności**, a dokonanym przez facylitatora pana Petera Browna, stwierdzono, iż należy poważnie się zastanowić, jak przy mniejszych nakładach osiągnąć więcej, aby działania były jeszcze bardziej efektywne, aby unikać istniejących cyfrowych barier i tworzyć nowe usługi. Kiedy jest mowa o tworzeniu usług, to rzadko kiedy pamięta się o ich łączeniu i interoperacyjności. Należy wzmocnić wysiłki mające na celu podniesienie świadomości znaczenia interoperacyjności. Wiąże się to ze wzrostem świadomości wyzwań natury prawnej, organizacyjnej, a także związanych z interoperacyjnością semantyczną. To wszystko stanie się kluczem do projektowania i akceptacji społecznej usług elektronicznych. Będzie to wymagać wsparcia politycznego oraz zwiększenia wysiłków koordynacyjnych ze strony Komisji Europejskiej.

W toku dyskusji wskazano na konieczność zwiększenia roli przywództwa politycznego w celu przezwyciężenia kluczowych barier w rozwijaniu usług elektronicznych. Państwa członkowskie muszą także zapewnić tworzenie takich struktur rządów w poszczególnych krajach, aby usługi elektroniczne były włączone w proces legislacji od samego początku. Razem z Komisją Europejską powinny także dążyć do zapewnienia wspólnej strategii interoperacyjności i ram interoperacyjności, a także dostosować się do prac, które już zostały wykonane w odniesieniu do europejskich ram interoperacyjności. Pan P. Brown

zgodził się ze stwierdzeniem przywołanym wcześniej przez pana Ministra P. Kołodziejczyka, że nie można zarządzać czymś, czego nie można zmierzyć podkreślając przy tym, że jeśli interoperacyjność ma zakończyć się sukcesem, to należy mieć jasne i mierzalne kryteria, w oparciu o które będzie możliwe dokonanie pomiaru stopnia sukcesu.

Kończąc plenarne posiedzenie Ministrów odpowiedzialnych za elektroniczną administrację w krajach UE, a także w niektórych krajach spoza UE, minister P. Kołodziejczyk poinformował, że zdaniem internautów, którzy mogli włączyć się do debaty za pośrednictwem Internetu, najistotniejsze usługi transgraniczne, to: e-Zdrowie, e-Zamówienia Publiczne, e-Sprawiedliwość, tworzenie nowych e-przedsiębiorstw (ang. start-up), usługa pozwalająca na wprowadzenie w Europie mechanizmów demokracji bezpośredniej oraz e-Edukacja.

Wnioski z nieformalnych dyskusji Ministrów w podgrupach oraz z plenarnego posiedzenia Ministrów (sporządzone przez Komisję Europejską)

Konkluzje

Dzięki postępowi technologicznemu w ostatnim czasie oraz zwiększonemu wykorzystaniu otwartych standardów, zapewnienie interoperacyjności technicznej w znacznej mierze należy do przeszłości. Pozostają jednak inne kwestie będące barierą dla rozwoju usług transgranicznych, w szczególności w zakresie interoperacyjności semantycznej, organizacyjnej i prawnej, które są barierami natury politycznej, a nie technicznej.

Interoperacyjność jest zatem zagadnieniem politycznym i kluczowym aspektem projektowania usług.

Zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym wymagane jest długotrwałe zarządzanie strategiami i ramami interoperacyjności. Potrzebne do tego mogą być krajowe struktury zarządzania.

Ministrowie stwierdzili, że transgraniczne e-usługi powinny być budowane z komponentów, które mogą być udostępniane i ponownie wykorzystywane. Wielkoskalowe projekty pilotażowe rozwinęły elementy, które można wykorzystać w pracach nad dalszym rozwojem transgranicznych e-usług publicznych. Ministrowie uznali potrzebę oceny koncepcji i potencjału rynkowego komponentów rozwinętych przez wielkoskalowe projekty pilotażowe. Opracowane powinny być mapy drogowe, w celu przejścia od etapu pilotażowego do wdrożenia europejskich usług transgranicznych w dziedzinach takich jak: e-administracja, e-zdrowie czy e-sprawiedliwość.

Wyjście poza środowisko pilotażowe jest kluczowym wyzwaniem. Państwa członkowskie, Komisja Europejska i branża IT powinny w krótkim czasie opracowywać mapy drogowe dla zapewnienia funkcjonowania i w celu rzeczywistego wykorzystania tych usług. Instrument Łącząc Europę może przyczynić się do zapewnienia trwałości finansowania.

Ministrowie uznali, że co najmniej pięć kluczowych usług transgranicznych powinno być wybranych i wdrażanych w latach 2012–2014. Ich możliwe obszary zostały wstępnie omówione. Te transgraniczne e-usługi powinny być budowane z komponentów, które mogą być udostępniane i ponownie wykorzystywane. Finansowanie rozwoju i wdrażania tych usług może odbywać się zarówno w postaci finansowania przez rząd, jak również w formie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Ministrowie uznali potrzebę oceny trwałości i potencjału rynkowego komponentów rozwiniętych przez pilotażowe projekty wielkoskalowe. Powinno rozwijać się mapy drogowe w celu przejścia od fazy pilotażowej do wdrożenia europejskich usług transgranicznych w dziedzinie e-administracji i e-zdrowia.

Ministrowie uznali, że wszyscy obywatele i przedsiębiorstwa w transakcjach z sektorem publicznym bądź prywatnym powinni mieć możliwość posługiwania się wzajemnie uznawanym „oficjalnym” dowodem elektronicznym wydanym w państwie członkowskim.

Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję, które elektroniczne dowody tożsamości są oficjalnie uznawane i wykorzystywane. Korzystanie z takich dowodów elektronicznych przyczyni się do stworzenia klimatu zaufania w transakcjach on-line, ochrony danych osobowych, a także poprawy efektywności i wydajności.

Na poziomie europejskim, proponowany instrument łącząc Europę będzie kluczem do tworzenia ekonomii skali, pokonywania barier stojących na drodze do interoperacyjności oraz zapewnienia spójności w rozwoju usług transgranicznych poprzez wdrażanie komponentów e-usług, które można ponownie wykorzystać.

Ministrowie zgodzili się, że wymierne środki i wspólne kryteria raportowania są potrzebne w celu oceny postępu.

Kwestie otwarte

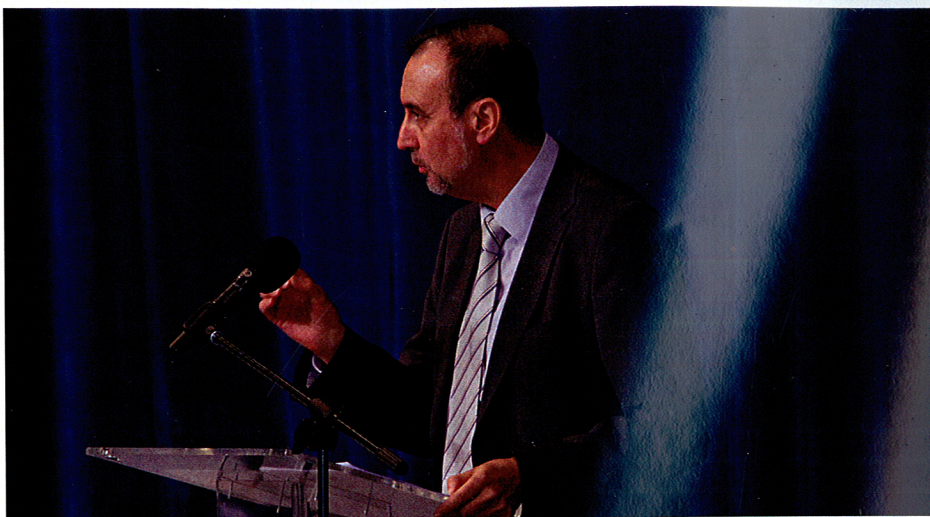
Kwestie, co do których Ministrowie nie osiągnęli wspólnego stanowiska, bądź nie zostały przedyskutowane to:

- » Budowanie popytu na e-usługi transgraniczne w sektorze prywatnym – łagodzenie i podział ryzyka;
- » Znalezienie równowagi pomiędzy łatwością korzystania z dowodów elektronicznych a kwestiami bezpieczeństwa i prywatności;
- » Ocena wpływu technologii – ocena wpływu trendów technologicznych na wymogi w dziedzinie interoperacyjności oraz na komponenty budowy e-usług transgranicznych
- » Uzgodnienie planu działania w celu rozwoju i zapewnienia trwałości komponentów wielkoskalowych projektów pilotażowych w krótkim, średnim i długim okresie czasu, jako elementu wypełnienia luki do czasu wejścia funkcjonalności instrumentu łącząc Europę.
- » Ocena politycznego i finansowego zaangażowania potrzebnego od Komisji i państw członkowskich;
- » Poziom i warunki zaangażowania sektora prywatnego w tworzenie, utrzymanie i wykorzystanie narodowych dowodów elektronicznych;
- » Świadomość wymiaru międzynarodowego i kompatybilności.

IV. Ceremonia zamknięcia

Podczas ceremonii zamknięcia Konferencji, w dn. 18 listopada 2011, głos zabrali pan Francisco García Morán – Dyrektor Generalny ds. Informatyki Komisji Europejskiej oraz pan Piotr Kołodziejczyk – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji.

Pan **Francisco García Morán** wyszedł w swoim wystąpieniu od pojęcia granicy zauważając, że przy budowie e-usług publicznych rządy często skłaniają się do powielania granic istniejących w świecie rzeczywistym. Takie tworzenie granic w świecie cyfrowym – czyli przestrzeni naturalnie ich pozbawionej – jest niepotrzebne. Przykładem dobrze obrazującym tę sytuację jest dowód osobisty, ponieważ tradycyjny dowód osobisty uprawnia do korzystania z usług publicznych poza krajem pochodzenia, ale dowód elektroniczny już nie.

W celu przyspieszenia wyjścia Europy z kryzysu, administracje publiczne krajów członkowskich muszą pracować razem. Współpraca pomiędzy administracjami publicznymi różnych krajów to interoperacyjność.

Najlepszym sposobem osiągnięcia celów UE w postaci inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego integracji społecznej jest dalsza budowa jednolitego rynku, który jest największym osiągnięciem UE. Sukces w budowie jednolitego rynku zależy od transgranicznych usług publicznych. Dobrym przykładem udanej współpracy administracji publicznych 27 krajów członkowskich jest unia celna i wdrożenie „Wspólnotowego Kodeksu Celnego”. Budowa jednolitego rynku wciąż napotyka na wiele barier, które należy usunąć, aby w pełni uaktywnić jego potencjał.

Szersze wdrożenie i bardziej efektywne wykorzystanie technologii cyfrowych pozwoli Europie stawić czoła największym wyzwaniom i zapewni Europejczykom lepszą jakość życia dzięki lepszej opiece zdrowotnej, bezpieczniejszym i bardziej wydajnym rozwiązaniom transportowym, czystszyemu środowisku naturalnemu oraz łatwiejszemu dostępowi do usług publicznych.

Upowszechnienie elektronicznych zamówień publicznych oraz wzajemna uznawalność elektronicznych dowodów tożsamości przyczyni się do wzrostu efektywności administracji i ograniczenia jej kosztów.

Budowanie nowych transgranicznych usług e-administracji jest dobrą okazją do zmiany sposobów myślenia, przededefiniowania procesów biznesowych i zmniejszenia niepotrzebnych obciążeń administracyjnych, przyczyniając się do wzrostu demokracji i przejrzystości działań rządów.

Pan **Piotr Kołodziejczyk** w swoim wystąpieniu użył określenia „mobilność” jako terminu, który najlepiej określa naszą epokę.

Słowo „mobilność” ma dziś podwójne znaczenie: rzeczywista, fizyczna mobilność ludzi zmieniających miejsce pobytu oraz wirtualna mobilność ludzi odwiedzających nowe miejsca i poznających nowych ludzi w Internecie.

Minister Kołodziejczyk proces budowy administracji elektronicznej porównał do podróży. Celem tej konferencji było wyobrażenie sobie, jak będą wyglądać usługi elektronicznej administracji za następne dziesięć lat oraz wytyczenie kierunków polityki Unii Europejskiej w tej ważnej dziedzinie.

ważne jest także określenie konkretnych celów i zdefiniowanie kluczowych wskaźników efektywności.

„To jest punkt dojścia, cel zaprojektowanej w Poznaniu podróży – jednakowe warunki dla wszystkich Europejczyków: przedsiębiorców i pracowników, studentów i nauczycieli, turystów i emerytów. Wzmocnienie europejskiej integracji dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych.”

Obecnie jesteśmy świadkami przekształcania się społeczeństwa informacyjnego (poinformowanego) w obywatelskie (współdecydujące), który to proces wymaga nowoczesnych usług administracji publicznej dostosowanych do potrzeb użytkowników.

Punktem wyjścia podróży są dotychczasowe osiągnięcia Komisji Europejskiej i państw członkowskich w budowie elektronicznej administracji, a jej celem jest wzrost jakości życia Europejczyków i konkurencyjności gospodarki europejskiej oraz sprawienie, aby obywatele UE mogli załatwić sprawy urzędowe bez wychodzenia z domu. Osiągnięcie tego celu powinno nastąpić po zidentyfikowaniu obaw i oczekiwań użytkowników e-administracji, zbudowaniu ich zaufania, określeniu ram współdziałania (interoperacyjność) oraz wskazaniu źródeł finansowania (np. instrument „Łącząc Europe”). Niezwykle

Wnioski końcowe

6. Konferencja ministerialna eGov2011PL oraz towarzyszące jej wydarzenia: spotkanie ministrów odpowiedzialnych za elektroniczną administrację w krajach UE, a także w niektórych krajach spoza UE oraz wystawa projektów stanowiły spójną całość.

Dyskusje też Konferencji, w odniesieniu do europejskich zagadnień uznanych za kluczowe dla spójności, jakimi są: polityka rozwoju w obszarze zagadnień e-administracji, interoperacyjność i jej wielowątkowość oraz oczekiwania i obawy społeczne stanowiły wkład w spojrzenie w przyszłość.

Rozmowy Ministrów oraz kierownictwa Komisji Europejskiej koncentrując się na zagadnieniach kluczowych dla rozwoju e-administracji miały na celu poszukiwanie dróg umożliwiających praktyczne rozwiązania rodzących się pomysłów i inicjatyw. Miało to szczególne znaczenie w przededniu decyzji o nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014–2020.

Wystawa pokazała, że można tworzyć ciekawe rozwiązania z zakresu elektronicznej administracji, że należy wymieniać się doświadczeniami oraz że granice dla usług świadczonych drogą elektroniczną nie istnieją.

Zgodnie z założeniami Konferencji, podnoszone były tematy trudne lub dotąd nie do końca zidentyfikowane. Dzięki temu spotkanie kilkuset najwybitniejszych ekspertów i decydentów europejskich w obszarze e-administracji wniosło wkład w wyznaczenie kierunków jej dalszego rozwoju.

Dyskusje podczas konferencji wykazały też, że:

- » W dobie kryzysu gospodarczego większe inwestycje w budowę e-administracji są jeszcze bardziej znaczące niż dotychczas, gdyż elektroniczna administracja przyczynia się do stymulowania wzrostu gospodarczego i szybszego wychodzenia z kryzysu. e-Administracja jest również niezbędnym elementem służącym osiągnięciu strategicznych celów UE w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, takich jak wzrost konkurencyjności gospodarki czy poprawa jakości życia obywateli i funkcjonowania przedsiębiorstw.
- » Administracje krajów UE mają dobrze określone kierunki i ramy działania w postaci cały czas aktualnych dokumentów strategicznych, takich jak: Europejska Agenda Cyfrowa, Strategia Europa 2020, Deklaracja Ministerialna z Malmö i Europejski Plan Działań na rzecz Administracji Elektronicznej na lata 2011–2015. Kraje członkowskie powinny podjąć wszelkie wysiłki w celu osiągnięcia zapisanych w tych dokumentach celów strategicznych.
- » Rządy państw europejskich powinny ze szczególnym zaangażowaniem dążyć do maksymalnego wykorzystania społecznego i gospodarczego potencjału technologii informacyjno-komunikacyjnych do budowy nowoczesnych, inteligentnych, innowacyjnych, interoperacyjnych, sprzyjających efektywności, dostosowanych do potrzeb użytkowników oraz sprzyjających integracji społecznej e-usług administracji publicznej.
- » Europejczycy nadal napotykają nieuzasadnione trudności w dostępie do usług administracji publicznej podczas przebywania w innym kraju UE niż ich kraj pochodzenia, co jest barierą utrudniającą nieskrępowaną mobilność obywateli i przedsiębiorstw UE, którą oferuje wspólnota europejska. Zachodzi zatem pilna potrzeba współpracy administracji państw członkowskich UE w celu zbudowania usług o charakterze transgranicznym.

- » Głównymi narzędziami niezbędnymi do osiągnięcia transgranicznego charakteru usług publicznych są: wzajemna uznawalność elektronicznych dowodów tożsamości oraz interoperacyjność techniczna, organizacyjna, prawna i semantyczna systemów administracji publicznej.
- » W budowaniu nowych usług administracji publicznej i w rozszerzaniu ich funkcjonalności warto korzystać z istniejących osiągnięć w tej dziedzinie (np. wielkoskalowych projektów pilotażowych).
- » Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość społeczna i gospodarcza oraz potrzeba ograniczania wydatków w sektorze publicznym sprawia, że zachodzi konieczność zmiany tradycyjnego sposobu funkcjonowania administracji publicznej, w tym wprowadzenia nowych rozwiązań takich jak przetwarzanie w chmurze i architektura usługowa SOA (ang. Service Oriented Architecture).
- » Technologie informatyczne w administracji publicznej niosą za sobą ogromny potencjał w sferze zwiększenia aktywności i udziału obywateli w rządzeniu. Dlatego państwa członkowskie UE powinny kłaść duży nacisk na budowę otwartego rządu, otwierając zasoby publiczne oraz umożliwiając ich ponowne wykorzystanie. Dzięki temu obywatele i przedsiębiorcy, a także rząd osiągną realne korzyści.
- » Zachodzi potrzeba określenia niezbędnej równowagi pomiędzy publicznym dostępem, a bezpieczeństwem danych o obywatelach i przedsiębiorcach w UE. Otwartość danych, szczególnie w architekturze usługowej SOA oraz w modelu przetwarzania w chmurze, która może się rozciągać pomiędzy różnymi krajami członkowskimi UE, a nawet poza jej obszarem, nie może narażać obywateli na naruszenia ich prywatności
- » Instrument Łącząc Europę (ang. Connecting Europe Facility) zawiera propozycję nowego modelu finansowania europejskich projektów budowy infrastruktury usług publicznych, którą, (po przeanalizowaniu i ustaleniu szczegółów przez państwa członkowskie), warto jak najlepiej wykorzystać dla zapewnienia lepszego współdziałania administracji publicznych wszystkich krajów członkowskich UE.

Organizatorzy konferencji

Conference partners:

Partner of the Polish
EU Presidency